

Strål
säkerhets
myndigheten

Swedish Radiation Safety Authority

Friklassning av material, byggnader och mark vid avveckling av kärntekniska anläggningar

Kärnavfallsrådets seminarium om avveckling och rivning
28 mars 2012

Henrik Efraimsson, avd. för radioaktiva ämnen
henrik.efraimsson@ssm.se

Henrik Efraimsson
2012-03-28

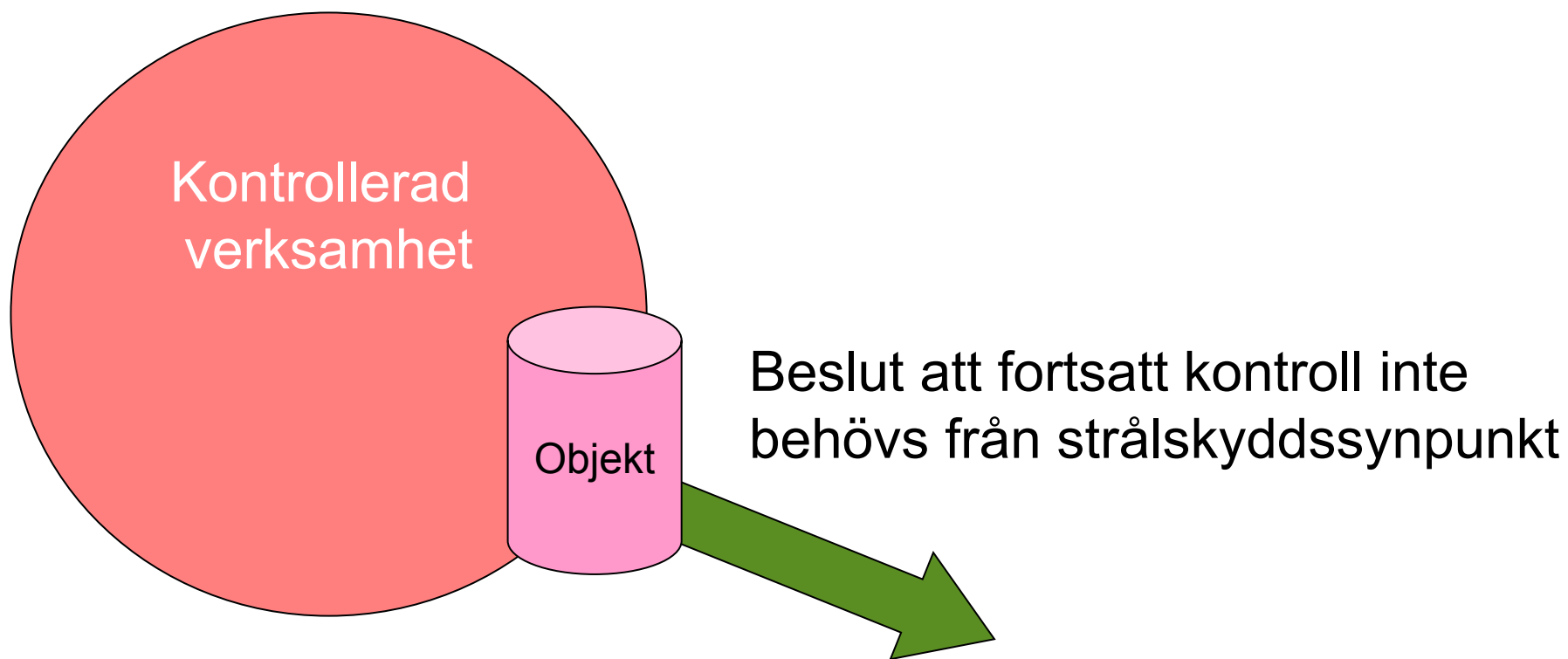

Innehåll

- Vad är friklassning?
- SSM:s föreskrifter om friklassning
- Frågeställningar kring friklassning av mark

Vad är friklassning?

Kriterier för friklassning

- Strålningsrisker utan intresse för myndigheten
("below regulatory concern")
- Ingen olycksrisk
- Baseras på konceptet trivial dos
- Vad kan/bör betraktas som trivialt?
  - Ca 10 mikrosievert/år enligt normer från IAEA och EU

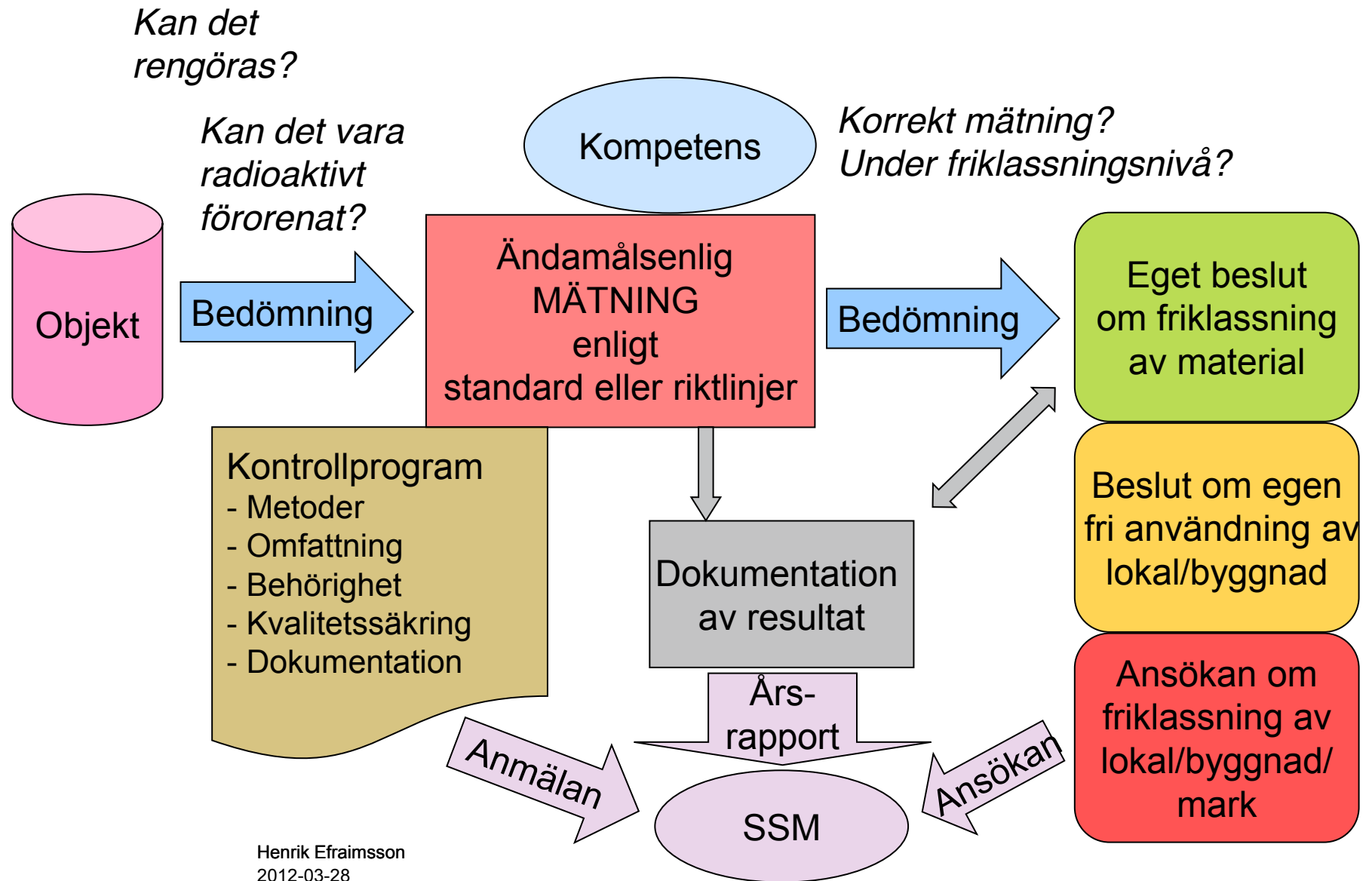

SSM:s föreskrifter om friklassning

- SSMFS 2011:2, sedan 1 januari 2012
- Gäller material, lokaler, byggnader och mark som kan ha förorenats vid verksamhet med tillstånd enligt strålskyddslagen eller kärntekniklagen
- Syfte: Möjliggöra rationell hantering och användning av material (inklusive avfall), lokaler, byggnader och mark på ett från strålskyddssynpunkt tillfredsställande sätt

Kravbild för friklassning

Specifika krav gällande friklassning vid avveckling

Tillståndshavaren ska vidta de åtgärder som krävs för att kunna friklassa lokaler, byggnader och mark

- Friklassningsnivåer (Bq/m^2) anges för lokaler och byggnader
- Friklassningsnivåer för mark beslutas av SSM i det enskilda fallet

Frågor att lösa för friklassning av mark

- ➔ Strålsäkerhetskrav på sanering och slutmål
- ➔ Modeller för beräkning av dos till allmänheten vid olika slags användning av marken
(För härledning av friklassningsnivåer för jämförelse med mätningar av kvarvarande aktivitet)
- ➔ Provtagning och mätning inför friklassning
  - Metodval
  - Omfattning

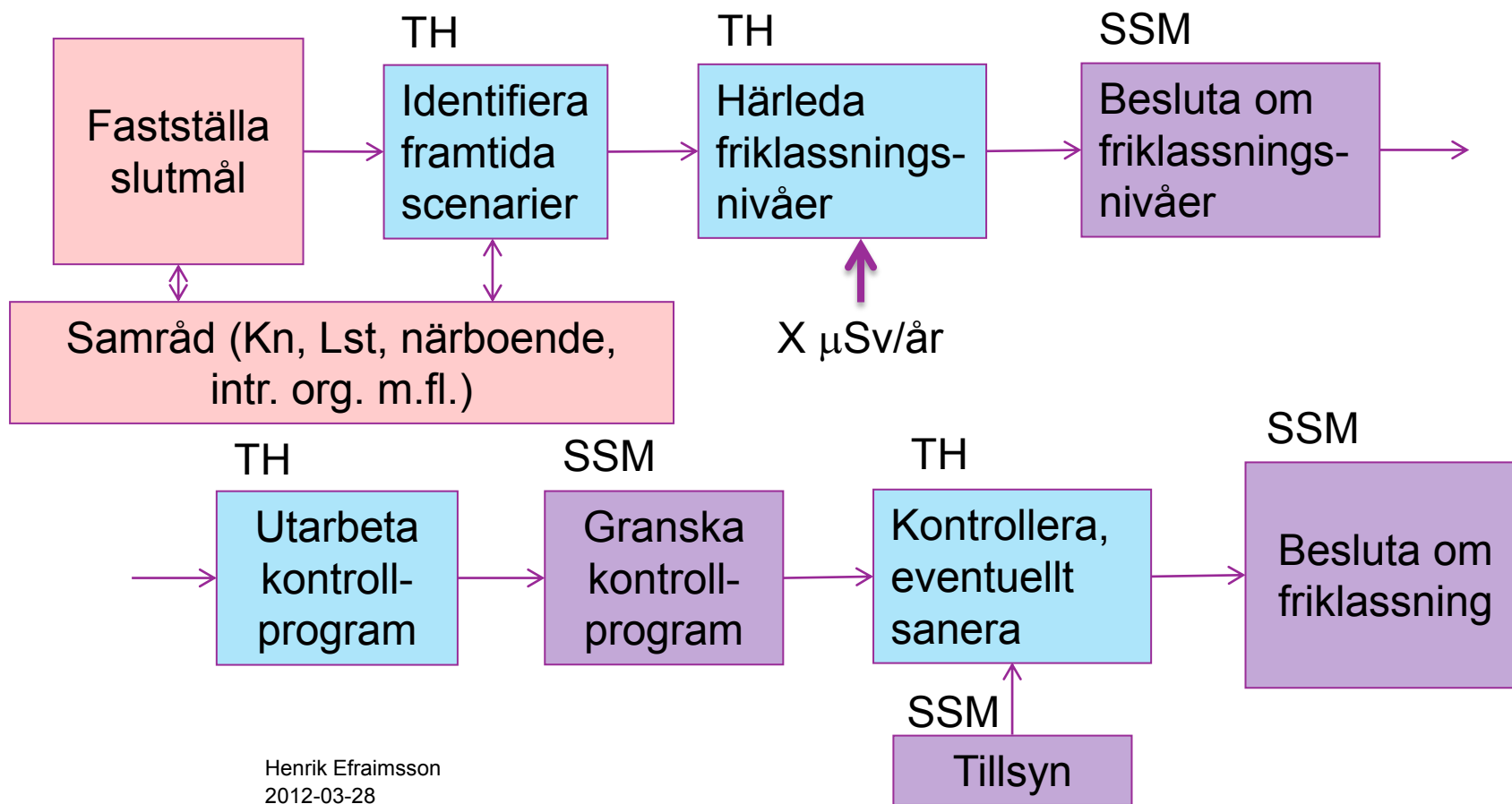

Frågor att lösa, forts.

- ➔ Tillståndshavarens ansvar och skyldigheter
  - Evigt ansvar enligt miljöbalken kontra fullgjorda skyldigheter enligt kärntekniklagen?

- ➔ Procedur för samråd kring slutmål och friklassning
  - Vem driver?
  - Vem deltar?

Friklassningsprocedur – utkast

Pågående utvecklingsarbete

- ➔ Generisk studie kring doskonsekvenser vid känslig respektive mindre känslig markanvändning (Kemakta)
- ➔ Jämförelse av olika metoder för radiologisk kartläggning vid friklassning av mark (Science and Technology Systems LLC)
- ➔ Deltagande och finansiering av NEA-projekt kring karakterisering vid avveckling (SSM-initiativ)

Fortsatt utvecklingsarbete

- ➔ Kompetensuppbyggnad
- ➔ Klarläggande av legala förutsättningar
- ➔ Sammanställning av status för avvecklade anläggningar
- ➔ Kriterieutveckling för friklassning av mark
- ➔ Nationell samverkan kring slutmål, scenarier, härledning av friklassningsnivåer, slutlig kartläggning etc.
- ➔ ”Learning by doing”, t.ex. Ranstad